

Homilie pronesená 9. listopadu 2023 ve svátek Posvěcení lateránské baziliky

Bratří a sestry, vážení přátelé!

Dnes slavíme spolu s celou církví velký svátek: svátek posvěcení nejstaršího římského kostela, a to baziliky Nejsvětějšího Salvátora, Spasitele, a svatých Janů, Jana Křtitele a Jana Evangelisty. Je to vlastní kostel Svatého otce a katedrála římské diecéze. Mezi hlavními římskými kostely stojí na prvním místě jako bazilika maior, větší.

Jak světu hlásá nápis na jejím nádherném průčelí, je to Matka a hlava všech kostelů Města, rozuměj Říma, i celého světa. Však také při tomto chrámu, postaveném na území římské lokality zvané Laterán, bylo až do 14. století sídlo papeže a místo, kde zasedala řada ekumenických koncilů. A dnes je v lateránském paláci naproti chrámu sídlo papežova vikáře pro Město Řím.

A za chrámem je budova nově zřízené Papežské univerzity lateránské, jejíž důležitou součástí je Institut obojího práva, který se skládá z fakulty kanonického práva a fakulty civilního práva. Snad to nebude příliš troufalé, když povím, že snad můžeme také Lateránskou univerzitu považovat za Matku všech kanonistů a církevních právníků na celém světě. Kolik významných současných kanonistů i v naší zemi má akademický titul z této univerzity!

Dnešní svátek slavíme však nejen, abychom uctili mateřský chrám všech katolických kostelů na celém světě, který je samozřejmě jedním z cílů všech našich poutí do Svatého Města Říma. Ale abychom uctili všechny naše kostely i kaple až do posledního městečka a vsíky i v české, moravské a slezské zemi. Odtud vytéká do světa živá voda Božího slova tak jako z jeruzalémského Chrámu ve vidění proroka Ezechiela v babylonském zajetí v 6. století před Kristem, jak jsme právě četli. Všechna naše města a obce i jejich obyvatelé jsou navíc posvěcováni přítomností Těla Spasitele světa, našeho Pána Ježíše Krista, v těchto kostelích a kaplích. Ať trvalou přítomností, umístěním Těla Páně ve svatostánku, nebo občasnou, třeba i jen při občasném slavení mše svaté, na příklad jednou za měsíc. Proto pečujeme o své kostely, a nevydávejme je do světských rukou ani k zboření.

Ve svých vzpomínkách často podávám svědectví, že pro mne prvním impulzem k přijetí víry někdy v mých 15. letech života, v roce 1955, nebyli lidé, ale katolické kostely! Byl to pohled na ně, na kameny, které volají všechny lidi, aby se otevřeli spáse, který na mě tak zapůsobil. Kameny kostelů mluví, zasahují i ty, k nimž se lidské slovo nedostane. Však ve Starém zákoně čteme několikrát, že kameny budou mluvit, i když lidský hlas umlkne.

A promodlené stěny kostelů vydávají neviditelné paprsky, které pramení ve víře našich předků, kteří se tam modlili. Obrazy, sochy, nápisy v našich kostelích, toť přepis Božího slova ze svědectví Bible, Písma svatého, o pravé víře a také o nabídce spásy pro všechny lidi.

O svátcích posvěcení našich kostelů, kterých máme v kalendáři několik do roka, si připomínáme nejen posvěcení našich kamenných kostelů, příbytků Božích, ale i Božích chrámů v nás samých. Apoštol Pavel ve svém prvním listu do Korintu a opakovaně i v několika dalších epištolách prohlašuje, že naše těla jsou chrámy Ducha svatého.

Také v kázání svatého biskupa Césaria z města Arles v jihovýchodní Francii, proneseného počátkem 6. století, čteme a mnozí z nás jsme to již dnes při hodině četby v bohoslužbě hodin četli:

„S velikou radostí slavíme dnes, nejmilejší bratři, výročí posvěcení lateránského kostela. Pravým a živým chrámem Božím máme být my sami. Ale přesto právem všichni křesťané vděčně slaví výročí mateřského kostela církve, neboť vědí, že se v ní duchovně znovu narodili. Vždyť když jsme se poprvé narodili, byli jsme hodni Božího hněvu: ale druhé narození z nás učinilo nádoby milosrdenství.“

Ptáme se, proč svatý biskup říká, že jsme po prvním narození byli hodni Božího hněvu? No přece víme, že každý se rodí poskvřeně hříchem Adamovým, pýchou, která všechny odděluje od Boha i od lidí. Však je ta pýcha pochází od padlého anděla, ďábla, který před svržením z nebe zvolal: nebudu sloužit! Hřích prvotní pýchy předurčuje každého k tomu, že bude v hříchu pokračovat, nedá-li se spasit znovuzrozením ve víře, kterou přináší ve své oběti za hřích světa sám Ježíš Kristus, Spasitel světa.

Pokračujme v četbě kázání Cézariova:

„Poprvé jsme se narodili k smrti, druhé narození nás znovu povolalo k životu. ... zamyslíme-li se pozorně nad spásou své duše, shledáme, že jsme pravý a živý chrám Boží. Bůh nepřebývá jen v chrámech vystavěných lidskýma rukama, ale především v duši, stvořené jako obraz Boží rukama Stvořitele ...

... nesmíme v sobě ničit zlými skutky živé chrámy Boží. Kdykoli přicházíme do kostela, připravme svou duši, aby byla taková, jaký chceme mít kostel. Chceš, aby bazilika čistotou jen zářila? Neposkvřňuj svou duši špínou hříchů. Chceš-li, aby byla bazilika plná světla? Bůh také chce, aby tvá duše nebyla temná, ale aby se stalo, co říká Pán: aby v nás svítilo světlo dobrých skutků, a aby tím byl oslavován ten, který je v nebi.“

Proto náš Pán na začátku svého veřejného působení vypráskal z vnějšího chrámového nádvoří penězoměnce a prodavače obětních zvířat, jak jsme četli z druhé kapitoly svatého evangelia podle apoštola Jana. Učinil tak již před prvními velikonočními svátky v době svého veřejného působení, tedy v 15. roce vlády císaře Tiberia či, jak v námitkách židovských představených čteme, ve 46. roce od započetí přestavby jeruzalémského chrámu, tedy pravděpodobně na jaře našeho roku 28. Příběh, jehož svědkem bylo tolik lidí, i čtenářů Janova evangelia, klade do počátku Ježíšova veřejného působení, což je jistě přesnější, než činí synoptičtí evangelisté, kteří jej kladou až do poslední fáze tohoto působení.

Také my musíme nejprve, jako první ze všeho, očistit svá nitra, s Boží pomocí odstranit nános a špínu všeho hříchu, dokonce i vyhnat falešnou a povrchní zbožnost.

Z přečteného úryvku z evangelia je zřejmé, že přirovnání chrámu a našeho těla nepochází až od svatého Pavla, ač jím byl tento příměr mimořádně zdůrazněn. Ale je od samotného našeho Spasitele, který přirovnal chrám ke svému tělu: „Zbořte tento chrám, a ve třech dnech jej zase postavím“. Na Velký Pátek byl zlobou toho světa zavražděn na Kříži. Ale v nedělním jitra, třetího dne slavně z mrtvých vstal, jak často rozjímáme v příslušném desátku posvátného růžence.

Věnujme v dalších dnech svého života svou pozornost jak našim kostelům, tak našim vlastním nitřům. V tom ať nám dopomáhá Pán.

*Duchovní správa právníků v Praze, 9. listopadu 2023,
křížovnický kostel sv. Františka u paty Karlova mostu v Praze*

P. Jiří Rajmund Tretera OP